

بحران فراگیر سرمایه، نقد اقتصاد سرمایه‌داری^[۱]

(۱۷)

«کار، پیش از هر چیز فرایندی بین انسان و طبیعت است، فرایندی که انسان در آن به واسطه‌ی اعمال خویش سوخت و ساز خود را با طبیعت تنظیم و کنترل می‌کند. وی با مواد طبیعی چون نیروی طبیعی روبرو می‌شود. و قوای طبیعی پیکر خود، بازوها و پاها، مغز و دست‌ها خود را به حرکت در می‌آورد تا مواد طبیعت را در شکلی سازگار با نیازهایش تصاحب کند. درحالی‌که انسان از طریق این حرکت بر طبیعت خارجی اثر می‌گذارد و آن را تغییر می‌دهد، هم‌زمان طبیعت خود را نیز تغییر می‌دهد. وی توانمندی‌هایی را که در این طبیعت نهفته است تکامل می‌بخشد و این نیروها را تابع قدرت مطلق خویش می‌کند...»ⁱⁱ

بورژوازی تمامی این سوخت و سازها و توانایی‌های انسان را در مبادله‌ی سازنده، به ضد سرشت آن، به ویرانگری و به استثمار می‌گیرد. این مناسبات، سرانجام، جهان را به‌نابودی می‌کشاند. کمونیسم ضرورت بازگرداندن این روند به طبیعت انسانی خویش است.

در کشاکش بحران و فلاکت، کارگزاران سیاسی سرمایه، در ماه اوت سال ۲۰۱۲ در پی دهها نشست و چاره جویی‌های اضطراری، در دو سوی اطلس، ره‌یافت‌های حیاتی گذرای این ماه تا ماه دیگر را پیش روی گذاردند:

- 1- گام نخست در اروپا، از سوی رئیس بانک مرکزی اروپا، بیانیه شد که میزان بدهی‌های اسپانیا و ایتالیا را با اوراق قرضه‌ای که ارائه می‌دهند، خریداری می‌کنند. این به معنای، پرداخت وام، در ازای بهره و افزایش بار کمر شکن بدهی‌هایی که باید از استثمار نیروی کار و هستی مردم برآورده و سرشکن شود تا بانک‌ها از ورشکستگی رهایی یابند، فربه‌ترها، عظیم‌تر شوند و حاکمیت سرمایه دوام یابد.
- 2- روز ۲۱ سپتامبر ۲۰۱۲، در آنسوی اطلس، در ایالات متحده آمریکا، بن برنانکی، رئیس فدرال رزرو، اعلام کرد که تنها در بازار مسکن ماهیانه بین ۸۰ تا ۹۰ میلیارد دلار (افزون بر ۱۰۰۰ میلیارد دلار در سال) اوراق قرضه خواهد خریداری کرد. بن برنانکی، پیش‌تر چنین وعده‌های بی پشتوانه و آرام بخشی داده بود. **بازگشت دوباره به حباب مسکن.**

- 3- به بازارمسکن بزرگترین بازار کار و تقاضا و سود آور- نه همانند بخش خودروسازی فورد و کرایسلر ووو که باید از میدان خارج شوند- میدانی است که تنفس مصنوعی داده می‌شود.

در پی این ابراز، ۵ تا ۷ درصد بازار **طلا، نفت و شاخص‌ها**- این سه تکیه گاه کنونی بورژوازی جهانی- در بازار بورس افزایش یافت. این گریزگاه و شوکی مثبت به بازار غرق در بحران است- به این امید تا رونقی گذرا به شمار آید. این نرخ‌ها بنا به ماهیت بحران زای سرمایه (عرضه و تقاضا و مکانیزم بازار ووو) شکننده و ناپایدار است. بن برنانکی وعده داد که در کشورش تا سال ۲۰۱۵، بهره‌ی بانکی را که اکنون نزدیک به صفر است، افزایش نخواهند داد. در این کشاکش بحران زا، بار دیگر به بحران باز می‌گردیم.

یونان

روز ۱۸ اکتبر ۲۰۱۲، اعتصاب عمومی یونان را فراگرفت. مقاومت در برابر نشست سران اتحادیه اروپا. گلوله‌های پلیس ضد شورش، پاسخ سرمایه‌داران بود.

رهبران اتحادیه‌های کارگری، در برابر فشار کارگران خشمگین، به مهار و کنترل طبقه کارگر، وظیفه دارند. اتحادیه‌ها و رهبرانشان واسطه بازتولید سرمایه و مناسبات، در برابر استبداد ریاضتی سرمایه، کاهش دستمزد کارگران، حقوق کارمندان و بازنشستگان و... رفم‌هایی می‌خواهند. خط قرمز سرمایه، همان فراتر رفتن از اهداف اتحادیه‌ها است. می‌گویند، این سیاست انقباضی، «راه حل نیست و تنها اوضاع مردم یونان را بدتر خواهد کرد»، موضوعی که هم اتحادیه‌های از آن بیمناکند هم سرمایه‌داران حاکم.

بیستمین روز اعتصاب سراسری در یونان به حکومت، سرمایه‌داران و اتحادیه‌های کارگری تحمیل شده است. ملوانان، کارکنان بندرها و کشتیرانی، پزشکان، آموزگاران، تاکسی رانان، کارکنان برج‌های مراقبت پرواز فرودگاه‌ها و ... همه به اعتصاب سراسری پیوسته‌اند. هزاران کارگر شاغل و بیکار، همراه دیگر قربانیان سرمایه، به میدان مرکزی شهر آتن، رهسپارند؛ پلیس سرمایه راه‌بندان برپا کرده است. در سراسر یونان، همانند آتن، خیزش خیابانی، سیل جاری مردم را به نمایش می‌گذارد. در میدان‌ها و خیابان‌ها پلیس آتش و گاز اشک آور گشوده است.

کارگری با اعتراض در حالی که سران سیاسی سرمایه در نشست بروکسل را نشانه گرفته است، می‌گوید: «هیچ کارگری در یونان نیست که زندگی اش بدتر نشده باشد. ما دیگر به آنها اطمینان نداریم، آنها از هر سو به ما فشار می‌آورند.».

کارگری دیگری می‌افزاید: «امیدوارم آنها [سران اتحادیه اروپا] ما را ببینند. به آنها می‌گوییم که واکنش نشان می‌دهیم و اجازه نخواهیم داد که این اقدامات علیه کارگرها انجام شود».

مارکس گویی در این اعتصاب سراسری کارگران حضور دارد:

«دنیا پس از مرگ من چه دریا چه سراب، شعار هر سرمایه دار و هر کشور سرمایه داری است. بنابراین سرمایه هیچ اهمیتی به سلامتی و طول عمر کارگر نمی دهد، مگر جامعه او را مجبور کند. پاسخ سرمایه به شکایات مربوط به انحطاط جسمانی و ذهنی، مرگ زودرس، شکنجه ناشی از زیادکاری این است: «آن‌گاه که این رنج [شکنجه] بر لذت(سود) ما می‌افزاید، چه جای عذاب بردن است؟» اما به طور کلی باید گفت که آشکارا این امر به حسن نیت یا سوء نیت فرد سرمایه‌دار باز بسته نیست. در رقابت آزاد، قانون‌های درونی تولید سرمایه‌داری چون نیروی جبری، که نسبت به او خارجی هستند، در مقابل او قرار می‌گیرند.»ⁱⁱⁱ

مرکل در پی، نشست اضطراری و توافق برای کنترل بانک‌ها، به یونان آمد. مردم با صلیب شکسته رویاروی مرکل، صدر اعظم آلمان آمدند. دیکتاتور در سنگر ارتشیان افزون بر ۵۰۰۰ گارد و تک تیراندازان گارد ویژه توانست چند ساعتی در دلهره بماند و بازگردد. صدراعظم رایش، فرمان تروئیکا را دیکته کرد و به آلمان بازگشت.

تظاهرات و اعتصاب یونانی ها آتن را فلج کرد

19/10 08:00 CET

اسپانیا

بحران در اسپانیا در سال ۲۰۰۸ اوج گرفت. با کاهش رونق بازار مسکن و صنعت ساختمان سازی وامداران کم توان، در بازپرداخت وامهای خرید مسکن خود درمانده بودند. بانکهای کم مایه تر، در آستانه ورشکستگی قرار گرفتند و دولت به تزریق پول، روی آورد. تورم و بحران فزونی گرفت.

رشد اقتصادی کاهش یافت و سیاست بیکار سازی، نخستین اقدام خنثی سازی به سود بحران سرمایه داران بود. با افزون بر ۲۵٪ بیکار، اسپانیا، بالاترین نرخ بیکاری در اروپا را داراست. اقدامهای خنثی سازی بحران، کارگران و شاغلین و نیروهای جویای کار را به قربانگاه بانکها برد. با فراگیر شدن و ژرفایابی بحران بدهیها، اسپانیا، دومین کشوری است که در پی یونان در آستانه ورشکستگی میخمد. بانک «بانکیا» که از ادغام ۷ بانک بزرگ اسپانیا در سال ۲۰۱۰ برای نجات از بحران بر پا شد، خود در آستانه ورشکستگی کژ شد. مدیران اجرائی بانک، هراسناک در نخستین روزهای خرداد ماه ۱۳۹۱ در یک کنفرانس خبری اعلام کردند که بزرگترین بانک این کشور در آستانه ورشکستگی کشیده شده است. نخستین تنفس مصنوعی این بیمار در دم مرگ، بیست و چهار میلیارد یورو کمک مالی دولت بود. دمیدن زندگی به صندوق بانک، ستاندن زندگی از کارگران و لایههای پایین اجتماعی است - در پی این درخواست، داد و ستد سهام بانک در بازار سهام مادرید معلق ماند تا از کاهش شدید ارزش سهام بانک، پیشگیری شود. بانک "بانکیا" اسپانیا اعلام کرده است که تنها در سال ۲۰۱۱ با زیانی افزون بر ۲.۹۸ میلیارد یورویی گذرانیده است - مرکز مالی و اعتبارسنجی "استاندارد اند پور" رتبه اعتباری این بانک و چهار بانک اسپانیایی را کاهش داد. بانکها دو هفته پیش از این خبر، وامی به میزان ۴.۴۷ میلیارد یورو از سوی مرکز وام اسپانیا دریافت کرده بود.

اسپانیا باید دستور تروئیکا را، پیش و بیش از همه مردم، بر دوش کارگران سربار سازد تا سومین بسته آرام بخش وام جیره بندی شده را دریافت کند. افزایش مالیات بر فروش، یا «مالیات ارزش افزوده»، برای مصرف کنندگان، افزایش سن بازنشستگی تا ۶۷ سال، کاهش دستکم ۱۵٪ دستمزدها و حقوق، هجوم سرمایه به دستمزدها، این بخشی از راهبردهای خنثی سازی بحران سرمایه است.

روز ۲۵ سپتامبر ۲۰۱۲، مادرید شاهد یک خیزش با شکوه است. در این روز اسپانیا با شعار «**پارلمان را تسخیر کنید!**» به پا خاست. مادرید با زنان و جوانان و کارگزارانش، پیش تاز این خیزشاند. افزون بر ۱۳۰۰ پلیس ضد شورش، پاسداری از پارلمان را وظیفه داشت. پارلمان و نخست وزیر و دیگر مراکز دولتی در محاصره مردم است. تا روز ۲۹ سپتامبر برای سومین بار پیاپی، اسپانیا در فوران است. دولت «راخوی» نخست وزیر اسپانیا در تلاش است تا کسری

بودجه اسپانیا را در سال 2012 به 6.3 و در سال 2013 به 4.5 درصد تولید ناخالص داخلی این کشور برساند.^[iv]

خبرگزاری رسمی چین- شینهوا- گزارش داد که اعتصاب کارکنان بخش سیستم حمل و نقل عمومی در اسپانیا، سبب شد تا مسافران امروز دوشنبه از شهرهای مادرید و بارسلون با مشکل روبرو شوند. خدمات وسایل حمل و نقل عمومی همچون مترو و اتوبوس امروز دوشنبه محدود شد و قیمت بلیطها نیز افزایش پیدا کرد. این سومین اعتصاب در مادرید و چهارمین اعتصاب در بارسلون بود. اسپانیا در روزهای ۲۲، ۲۳ و ۲۹ اکتبر (۲۰۱۲) نیز شاهد اعتصابهای دیگری است. اتحادیه‌ها مهار و کنترل جنبش طبقاتی را وظیفه دارند. این دیرینگی سیاست‌های اتحادیه‌ها صنفی، تا کنون از مهمترین فاکتورهای بازدارنده جنبش انقلابی کارگران بوده است. کارگران باید همچنان چون «طبقه‌ای درخود» بمانند. دولت اسپانیا میزان ربودن از گلوی جامعه- یا به بیان اقتصاد سیاسی سرمایه «ریاضت‌ها» (Austerity) را در سال آینده میلادی (۲۰۱۳) سی و هشت میلیارد و 956 میلیون یورو و در سال 2014 مبلغ 50 میلیارد و 75 میلیون یورو اعلام کرده است.^[v]

این یعنی ربایش باز هم بیشتر از نان و زیست و هستی مردم. شرایط وخیم‌تر از این‌هاست. دولت "ماریانو راخوی" (Mariano Rajoy) از سوی تروئیکا، بایستی تا آخر ماه اکتبر ۲۰۱۲، این طرح بودجه‌ی ضدانسانی را برای سال ۲۰۱۳ اسپانیا به تصویب پارلمان برساند. با تصویب این طرح فلاکت‌بار، بیش از سی و دو میلیارد یورو دیگر از خدمات عمومی، دستمزدها و حقوق حقوق بگیران ووو ر بوده می‌شود. نخست وزیر دولت اسپانیا، وظیفه دارد که تا سال ۲۰۱۴ **یکصد و دو میلیارد یورو** از هزینه‌های ضروری و جاری را به سود سرمایه‌داران، صرفه‌جویی کند. اعلام شد که کسری بودجه‌ی دولت اسپانیا روز به روز افزایش یافته و در درازای هشت ماه اول سال ۲۰۱۲، این کشور، افزون بر پنجاه میلیارد یورو، کسری بودجه داشته است.

طبقه کارگر

کارگران اسپانیا و در پیشاپیش آنان، معدنچیان در اعتراض به سیاست‌های ریاضتی حکومت سرمایه با پلیس ضد شورش رویاروی شدند. وزیر دارایی اسپانیا، «کریستوبال مانتورو»، بدهی اسپانیا را در پایان سال جاری (۲۰۱۲) برابر با هشتاد و پنج و سه دهم درصد (۸۵.۳٪) کل تولید اقتصادی که در سال ۲۰۱۲ افزون بر ۹۰.۵ درصد کل تولید اقتصادی خواهد رسید، اعلام کرد. در تظاهرات سی سپتامبر ۲۰۱۲- نهم مهرماه ۱۳۹۱ اسپانیا پر شور و خشمگین‌تر از روز گذشته به پا خواست. ماریانو راخوی، نخست‌وزیر اسپانیا چهارشنبه ۱۱ ژوئیه (۲۰۱۲) کارگزاران سرمایه در پارلمان را با طرح‌های ضد انسانی بحران دولت هماهنگ کرد. کاهش پاداش آخر سال در کریسمس، کاهش دستمزد کارگران و حقوق کارمندان، حتی تا یک سوم میزان کنونی، افزایش مالیات بر فروش تا ۲۱ درصد و... تنها بخشی از این طرح ضد

انسانی است. این اعلام، همزمان است با حضور هزاران کارگر و در پیشاپیش، معدنچیان در برابر پارلمان. پارلمان ستاد سرمایه‌دارن است- باید که، طبقاتی تسخیر شورایی شود.

تروئیکا، وزیران اقتصاد و داریی حوزه یورو، پرداخت وام ۳۰ میلیارد یورویی با بهره را به پیش‌برد طرح افکندن بار بحران بر دوش کارگران مشروط کرده است.

میدان نیتون- مادرید، ۲۹ سپتامبر ۲۰۱۲

زمین‌کاوان

معدنچیان تازه رسیده به دروازه های مادرید، با پای پیاده از صدها کیلومتری شمال اسپانیا به این شهر شتافته‌اند. دولت با کاهش یارانه‌های صنعت زغال‌سنگ از ۳۰۱ میلیون یورو در سال ۲۰۱۱ به ۱۱۱ میلیون یورو در سال ۲۰۱۲ این صنعت را به بهانه کم‌سودآوری به ورشکستگی کشانیده است. در این روند، هزاران کارگر به لشگر بیکاران پیوستند. شمار کارگران در این صنعت، افزون بر ۳۰ هزار نفر را برآورد شده است. نیمه شب سی سپتامبر ۲۰۱۲، زمین‌کاوان، با کلاه‌های ایمنی و با چراغ‌های روشن به سر، در خیابان‌های مادرید به مارش پرداختند.

پرتغال

اعتصاب و اعتراض‌های سراسری در پرتغال، گلوبالیسم خیزش علیه سیاست‌ها و عملکردهای ضدانسانی مناسبات سرمایه‌داری دهه نخست هزاره سوم را به نمایش می‌گذارد. لیسبون، پایتخت پرتغال، جمعه شب تا صبح در خیزش است. روزهاست که افزون بر لشگر بیکاران که دولت نرخی افزون بر ۱۵ در صدی آن را اعلام کرده، به همراه کارگران شاغل و دیگر بخش‌ها و

لایه‌های گوناگون اجتماعی مورد تهاجم تباهی آفرین سرمایه قرار گرفته، در سراسر پرتغال در اعتراض و خیزش‌اند.

دولت ائتلافی پرتغال از سوی بانکداران جهانی، کارگزار است تا برای مقابله با بحران مالی، در سال آینده از دستمزد برده‌های سرمایه، ماهیانه به جای ۱۱ درصد تا کنونی، ۲۳ درصد برای برآورده سازی مالی هزینه‌های خویش، از طبقه کارگر، زورستانی کند. در برابر، حکومت، نماینده طبقه حاکمه، سهم کارفرمایان از ۲۳ و ۷۵ صدم درصد را به ۱۸ درصد کاهش می‌دهد. این یک دهن کجی تبه‌کارانه به افکار عمومی است. برآمد خشن کارگران به ویژه، واکنشی به این وقاحت بود.

پدرو پاسوس کوئلیو، نخست وزیر، در برابر خشم جنبش ضد سرمایه‌داری، نهاد مشورتی حکومتی، «شورای ملی»، را به یاری خواست. کوئلیو تنها گفت که «کور و کر نیست» و آماده است تا با اتحادیه‌ها و نمایندگان حقوق بگیران، پیرامون چگونگی پیشبرد این سیاست^{vi} ضدکارگری به گفتگو بنشیند.

گفتگو با اتحادیه‌های صنفی سوسیال دمکراتیک و رفرمیست و رهبران ضدکارگری‌اشان البته که به مراد بورژوازی و همیشه در داد و ستدها به سود سرمایه بوده است. کوئلیو، نیز مأمور است تا فرمان زورستانی هفتاد و هشت میلیارد یورویی اتحادیه اروپا و صندوق جهان پول، از گلوی مردم را مدیریت کند.

... ادامه دارد

حلقه استکھلم

عباس منصوران a.mansouran@gmail.com

اکتبر ۲۰۱۲، مهر و ۱۳۹۱

ⁱ بخش‌های پیشین این نوشتار از جمله در سایت‌های زیر بازتاب یافته‌اند (با پوزش از دست‌اندر کاران سایت‌های دیگری که از بازتاب این نوشتار از سوی آنها بی‌خبریم):

سایت‌های <http://www.pezhvakeiran.com/page1.php?id=28834>, www.communshoura.com,
[http://www.gozareshgar.com/10.html?&tx_ttnews\[tt_news\]=11727&tx_ttnews\[backPid\]=23](http://www.gozareshgar.com/10.html?&tx_ttnews[tt_news]=11727&tx_ttnews[backPid]=23)
&cHash=f258e91d6f, http://www.ofros.com/maghale/mansoran_bohran.htm,
<http://www.tipf.info/bohrane,sakhtare,sarmaei>.

ⁱⁱ کارل مارکس، سرمایه، ترجمه حسن مرتضوی، صص ۲۰۹-۲۱۰ نشر آگاه، چاپ نخست، تهران ۱۳۸۶.

ⁱⁱⁱ مارکس، کاپیتال، کتاب اول، ترجمه حسن مرتضوی، بخش کار روزانه، ص ۳۰۱، نشر آگاه، تهران چاپ نخست، ۱۳۸۶.

^{iv} Associated Press 29 september 2012.

^v http://news.xinhuanet.com/english/world/2012-10/01/c_131884240.htm

^{vi} یورو نیوز، -portugal-gives-up-on-controversial-tax-levy <http://persian.euronews.com/2012/09/22/>